

Reakcia na článok Martina Hanusa zverejnený v denníku Postoj dňa 16. apríla 2025 s názvom Cap záhradníkom/A je to tu zas, súdnictvo potichu ovládol jeden klan (Celé sa to včera udialo bez väčšej pozornosti, vlastne ako jedna zo správ dňa, ktorú si už dnes ani netreba pamätať).¹

Autor v uvedenom článku prezentuje svoj vlastný názor na priebeh a výsledky volieb kandidáta na post predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Hneď v úvode začína autor pekne zostra, keď ponúka čitateľom zovšeobecňujúci hodnotiaci úsudok, bez dostatočného skutkového základu, zrejme vedený snahou zaujať „prvú signálnu“ a nenechať čitateľa na pochybách, že autor sa s témou nebude „párat“ a pomenuje slobodne a odvážne neduhy justície. Poznamenal, že spôsob, akým súdna rada volila predsedu Najvyššieho súdu, a rovnako zvolenie Františka Moznera (získal 15 hlasov zo 17) ukazujú nové dno, na ktoré sme sa postupne prepracovali v rámci postharabinovskej fázy. Dodal, že nikto z hlavných kandidátov, František Mozner ani Andrea Moravčíková, svojím správaním ani rozmyšľaním nepripomínal Harabina. Aj niekoľkohodinové zasadnutie súdnej rady pod vedením Marcely Kosovej prebehlo slušne a kultivovane. Rovnako je pravdepodobné, že po nástupe umierneného vystupujúceho Moznera bude Najvyšší súd podobne ako za dosluhujúceho Jána Šikutu pôsobiť dojemom v zásade bezproblémovej inštitúcie. Ale práve to je náš najväčší problém. Na povrchu je to naozaj celkom iné ako za Harabina. Vtedy bolo veľa hluku, dnes je zas priveľa ticha, ktoré však podľa autora zakrýva hnilobu pod povrchom.

V rámci oslovenia čitateľov autor použil silné slová ako „dno“ a „hniloba pod povrchom“ atakujúc podprahové vnímanie a iritujúc emocionálnu stránku čitateľov.

Úvodom si dovoľím položiť rečnícku otázku, či autor k jeho hodnoteniu procesu voľby prišiel na základe porovnania volieb, ktoré prebehli pred 5 rokmi. Ako osoba, ktorá pred 5 rokmi bola po celý čas prítomná počas vypočutia kandidátov na funkciu predsedu Najvyššieho súdu SR, by som odporučila autorovi vypočuť si nahrávku z tohto vypočutia. Keď chce naozaj uchopiť význam slova „dno“.

Obaja kandidáti, ktorí sa predstavili vo voľbe dňa 15. apríla 2025 boli silní a dôstojní reprezentanti najvyššej súdnej inštalácie. Svedčil o tom nielen ich životopis, ich profesná a osobná reputácia, jazykové znalosti a presah ich pôsobenia aj do zahraničia, ale aj ich prejav a spôsob, akým sa vyrovnali s položenými otázkami.

Vypočutie každého kandidáta prebehlo slušne a kultivovane a bolo čo do koncentrácie a rozsahu otázok dôkladné a dostatočne vyčerpávajúce. Členovia súdnej rady a aj verejnosť si tak mohli vytvoriť svoj vlastný obraz o sudcoch najvyššej súdnej inštalácie a o spôsobe ich zmýšľania. Netreba zabudnúť, že sa tak dialo za prítomnosti médií a celý prenos bol aj streamovaný súdnou radou.

Preto, ak má autor pocit, že je potrebné podsúvať a interpretovať niečo, čo sa udialo naživo, spolieham sa na úsudok pozerajúcich a názor, ktorý si mohli vytvoriť sami. Popravde, žiadnu negatívnu reakciu som verejne a ani neverejne vo vzťahu k voľbe nezachytila, okrem článku v Postoji o dne a hnilobe. A to ma primälo ku krátkej reakcii.

¹ <https://www.postoj.sk/174004/aje-to-tu-zas-sudnictvo-potichu-ovladol-jeden-klan>

Proces výberu kandidátov bol transparentný a bol zarámcovaný do 21. storočia. A to bol asi ten problém (pre autora). Žiadne odliepanie starých justičných chrást, žiadne debaty o tom, kto mal akú kanceláriu za Harabina, žiadne plače a ani melodramatické vystúpenia, kto ako trpel, kto komu ako ublížil. Na stole bola racionalita, zodpovednosť a odpovede na názorové otázky.

Pravda, sú sudcovia a osoby, ktoré okrem témy Harabin a jatrenia starých justičných krívd a sebaľútosti v zásade nemajú čo ponúknuť. Áno, sú typy, ktoré prešľapujú na mieste a roky naháňajú svoj vlastný chvost. Našťastie, takéto typy už v súdnej rade nesedia.

Autor v článku okrem prejavenej subjektívnej nespokojnosti so všetkým (súdnou radou, kandidátmi, výsledkom, stavom justície) ponúkol čitateľom pomerne detailný opis vybavovania agendy jedného z kandidátov. Až by sme mohli nadobudnúť dojem, že tieto informácie boli poskytnuté autorovi takpovediac „na tanieri“ od osoby „zvnútra“. Ale to by sme sa dostali na tenký ľad konšpirovania o zdrojoch informácií autora. A to nie je našou témou.

Autor v článku spochybňuje okrem iného relevantnosť otázok typu, či v kolektíve na vrcholnej manažérskej pozícii kandidát uprednostňuje tykanie alebo vykanie alebo či neľutuje, že keď sa niekto stane šéfom Najvyššieho súdu, už nemá kapacitu na vlastnú sudcovskú prácu, alebo či nevypracuje mediálnu komunikačnú stratégiu. Uviedol tiež, že niektorí členovia dávali hneď aj najavo, akí sú radi, že Najvyšší súd vyprodukoval takých kvalitných kandidátov. Medzi takýchto členov som patrila aj ja. Bolo pre mňa cťou byť súčasťou tohto procesu, ktorého úroveň bola bezpochyby determinovaná aj kvalitou uchádzačov o funkciu predsedu súdu.

Väčšinu vyššie uvedených otázok, ktoré autor spochybnil ako nerelevantné, som položila ja. Autor zrejme nedopatrením prepočul, čo som uviedla na začiatku vypočutia, že všetky mnou otvorené témy a otázky sú pokryté uzneseniami súdnej rady, ktoré ak sa autor neurazí, budem v stručnosti konkretizovať.

Súdna rada vo vzťahu k povinnosti sudcov spolupodieľať sa na vytváraní zdravej pracovnej atmosféry na pracovisku svojim správaním prijala viacero uznesení – napr. č. 64/2003 zo 16. februára 2023, č. 167/2022 zo 17. augusta 2022, a č. 147/2024 zo 14. mája 2024 (k disciplinárnemu konaniu o fyzickom útoku sudcu Najvyššieho súdu SR na svojho kolegu). Všetky tieto uznesenia sú zverejnené na webovom sídle súdnej rady. Okrem uznesení súdnej rady, jestvuje aj judikatúra disciplinárnych senátov a medzinárodné odporúčania upravujúce štandardy etického správania sa sudcu. Pokiaľ niektorý zo sudcov aspiruje na post predsedu, je vhodné dať do pozornosti aj stanovisko Poradnej rady európskych sudcov č. 19 z roku 2016 o úlohe predsedov súdov. V týchto podkladoch je potrebné hľadať relevantnosť mnou položených otázok.

Autor sploštene a povrchno interpretuje tiež otázku vykania a tykania. Ako som aj počas vypočutia uviedla, profesionálny odstup sudcov od asistentov sudcu alebo zamestnancov môže mať aj protikorupčný efekt a môže byť pre niekoho lepšou živnou pôdou na realizovanie svojej vízie. Naproti tomu stojí koncepcia emocionálnej zainteresovanosti, ktorá predpokladá bližšie ľudské vzťahy a s tým spojenú možnosť vhodnejšieho priestoru na manévrovanie a coachovanie. To sú veci, ktoré tzv. Harabinisti samozrejme neriešia, pretože sú zaneprázdnení naháňaním prízrakov zacyklení vo svojej bubline.

Moje otázky sa týkali aj poškodenej reputácie najvyššieho súdu, ku ktorej došlo verejným fyzickým útokom sudcu na svojho kolegu. Hanba, ktoré nemá v štátoch EÚ obdoby. Je zaujímavé, že tento incident autor v článku nekomentoval. Asi zabudol.

K výhrade nerelevantnosti otázky o komunikačnej stratégii predsedu súdu musím len dodať, že od novinára by som čakala, že to bude práve on, kto pochopí podstatu tejto témy. Vzťah justície a médií rezonuje nielen na vnútroštátnej, ale aj na medzinárodnej úrovni, a to už niekoľko rokov. Poznať nastavenie predsedu súdu vo vzťahu ku komunikácii a realizácii slobody prejavu, najmä v krízových situáciách, kedy je povest' súdu ohrozená, spochybnená alebo atakovaná, je relevantným faktorom, ktorý vplýva na rozhodnutie o tom, či osoba je na funkciu predsedu vhodná alebo nie.

Postačí v tomto smere oboznámiť sa so správou Európskej siete súdnych rád o dôveryhodnosti a obraze justície z rokov 2017-2018 aj prílohami, ako aj z rokov 2018-2019 a 2019-2020. V správach sú podrobne rozpísané komunikačné stratégie súdov (proaktívna/ reaktívna, pomalá, stredná, intenzívna) ako aj náležitosti krízového komunikačného protokolu. Napokon je vhodné uviesť, že slovenská súdna rada je súčasťou projektovej skupiny Médiá a justícia Európskej siete súdnych rád.

Autor formuloval záver, že predsedu Najvyššieho súdu nevolila súdna rada, ale súdna klika. Podľa neho, ak by Mozner a Moravčíková čelili vypočúvaniu výboru v parlamente – tak ako kandidáti na sudcov Ústavného súdu či kandidáti na generálneho prokurátora – výsledkom by bola oveľa zaujímavejšia diskusia, nie maškaráda. Podľa autora najväčší problém slovenskej justície neleží v nastavení systému, ale v nadvláde klanov a slabučkej elite. Ale po skúsenostiach z posledného štvrtstoročia je tu jedna vec, ktorou by sa v budúcnosti pri tlaku na lepšie súdnictvo mohlo začať: zrušenie súdnej rady.

Javí sa, že autor by preferoval myšlienku voľby predsedu Najvyššieho súdu SR politikmi v zákonodarnom zbore a prenesenie úloh súdnej rady na iné subjekty, čo je vskutku zvláštna predstava o nezávislosti súdnej moci.

Neschopnosť prijať výsledky demokratického a transparentného procesu verejným očierňovaním procesu, kandidátov aj členov súdnej rady je pudovým prejavom spupnosti a toxicity a nemá nič spoločné s verejným záujmom a konštruktívnou kritikou. Preto sa domnievam, že uvedený článok má nulovú výpovednú hodnotu a je len prostriedkom osobnej terapie a ventilovania frustrácie či už autora alebo osôb v pozadí.

V Bratislave, dňa 23. apríla 2025

Dana Jelinková Dudzíková, členka Súdnej rady Slovenskej republiky